

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU
z dnia r.
zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru
Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094

Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2022 r. poz. 916) zarządza się, co następuje:

- § 1. W zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2014 r. poz. 1919 i z 2016 r. poz. 2166) załącznik nr 4 otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego zarządzenia.
- § 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych ¹⁾
1.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	Weryfikacja występowania siedliska przyrodniczego w obszarze.
2.	3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zachowanie 2,07 ha powierzchni siedliska, 2) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki charakterystyczne”, tj. liczba gatunków i zajęta przez nie powierzchnia bez zmian lub większa w porównaniu do badań wcześniejszych; 3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „rodzime gatunki ekspansywne”, tj. brak gatunków ekspansywnych; 4) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „obce gatunki inwazyjne”, tj. brak gatunków inwazyjnych obcych (dopuszcza się obecność moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i>); 5) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „barwa wody”, tj. <50 mg Pt/dm⁻³ lub barwa brązowa, klarowna lub o niewielkiej mętności; 6) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „odczyn wody”, tj. bez istotnych zmian w porównaniu z wcześniejszymi wynikami, w jeziorach makrofitowych dopuszczalny nieznaczny wzrost, pH 3-7; 7) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „melioracje”, tj. brak sieci rowów i kanałów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury melioracyjnej bądź infrastruktura melioracyjna „zneutralizowana”, na co najmniej 1 stanowisku.
3.	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zachowanie 29,35 ha powierzchni siedliska; 2) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki charakterystyczne-włosieniczniki”, tj. pokrycie transektu włosienicznikami (z wyjątkiem krążkolistnego) co najmniej na 2; 3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki charakterystyczne-inne”, tj. obecność co najmniej 2 gatunków charakterystycznych; 4) utrzymanie przynajmniej niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „materiał dna koryta”, tj. maksymalnie 20% mulistego materiału dna; 5) utrzymanie przynajmniej niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „ocena stanu ekologicznego”, tj. umiarkowany stan ekologiczny (III klasa); 6) utrzymanie przynajmniej niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „pokrycie transektu przez moczarkę kanadyjską”, tj. pokrycie równe 3-5 (skala MMOR);

¹⁾Cele działań ochronnych uwzględniają najnowsze z dostępnych oceny stanu zachowania dla poszczególnych wskaźników, które posłużyły do określenia stanu przedmiotów ochrony.

		<p>7) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „przepływy”, tj. powyżej 40% szybkich typów przepływów (kpiel, rwący, wartki);</p> <p>8) utrzymanie przynajmniej niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „spiętrzenie wód rzeki”, tj. tak- poniżej 33% długości odcinka rzeki;</p> <p>9) utrzymanie przynajmniej niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „wskaźnik naturalności siedliska (HQA)”, tj. wartość wskaźnika między 30 a 50;</p> <p>10) utrzymanie przynajmniej niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „wskaźnik przekształcenia siedliska (HMS)”, tj. wartość wskaźnika HMS między 20 a 40.</p>
4.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	<p>1) Zachowanie 0,35 ha powierzchni siedliska;</p> <p>2) utrzymanie przynajmniej złego stanu (U2) wskaźnika „gatunki typowe” (charakterystyczne i wyróżniające dla związku <i>Molinion</i>) przy zachowaniu występowania gatunków rutewka lśniąca (<i>Thalictrum lucidum</i>), rdest wężownik (<i>Polygonum bistorta</i>), przetacznik długolistny (<i>Veronica longifolia</i>);</p> <p>3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki dominujące”, tj. brak gatunków o pokryciu powyżej 50%; współpanują gatunki łąkowe, charakterystyczne dla klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i>, w tym przede wszystkim gatunki typowe dla siedliska;</p> <p>4) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „ekspansja krzewów i podrostu drzew”, tj. łączne pokrycie w transekcji <5%.</p>
5.	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	<p>1) Zachowanie 0,83 ha powierzchni siedliska;</p> <p>2) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki charakterystyczne”, tj. 4 gatunki charakterystyczne i więcej, przynajmniej na 60% stanowisk;</p> <p>3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „obce gatunki inwazyjne”, tj. brak obcych gatunków inwazyjnych;</p> <p>4) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „naturalność koryta rzeczne (brak regulacji)”, tj. brak.</p>
6.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Weryfikacja występowania siedliska przyrodniczego w obszarze.
7.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Zachowanie 0,28 ha powierzchni siedliska.

8.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	<ol style="list-style-type: none"> 1) Utrzymanie 1,15 ha powierzchni siedliska; 2) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „gatunki charakterystyczne”, tj. 4-8 gatunków charakterystycznych lub pokrycie na transekcje 20-50%; 3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „pokrycie i struktura gatunkowa mchów”, tj. całkowite pokrycie mchów-ponad 50 %, mchy brunatne zajmują łącznie ponad 70 % całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki mchów, na 1 stanowisku, na drugim utrzymanie stanu niezadawalającego (U1), tj. całkowite pokrycie mchów w przedziale 20-50% mchy brunatne zajmują powierzchnię od 20 do 70% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki mchów, 4) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „obce gatunki inwazyjne”, tj. brak; 5) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki ekspansywne roślin zielnych”, tj. brak lub pojedyncze; 6) utrzymanie przynajmniej niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „zakres pH”, tj. 6 – 7; 7) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „ekspansja krzewów i podrostu drzew”, tj. brak lub pojedyncze; 8) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „stopień uwodnienia”, tj. poziom wody mierzony w piezometrze- do 2 cm powyżej, równo lub do 10 cm poniżej powierzchni torfowiska (woda zawsze widoczna, przynajmniej do wysokości podeszwy), na 1 stanowisku, na drugim utrzymanie stanu niezadawalającego (U1), tj. poziom wody mierzony w piezometrze – 2-10 cm powyżej lub 10-20 cm poniżej powierzchni torfowiska; 9) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „pozyskanie torfu”, tj. brak pozyskania torfu, słabo zauważalne w terenie ślady eksploatacji w przeszłości.
9.	9160 Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Utrzymanie powierzchni 62,37 ha; 2) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „charakterystyczna kombinacja florystyczna runa”, tj. typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej); 3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy”, tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym zachowane są naturalne stosunki ilościowe, na co najmniej 90% stanowisk, na pozostałych 10% poprawa ze stanu niezadawalającego (U1) tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska przy czym są zaburzone relacje ilościowe, do stanu właściwego (FV); 4) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „udział w drzewostanie gatunków liściastych (bez wczesnosukcesyjnych)”, tj. > 90 % na co najmniej 70% stanowisk, na pozostałych 30% poprawa ze stanu niezadawalającego (U1), tj. 50-90% i złego (U2) tj. <50%, do stanu właściwego (FV); 5) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „udział graba”, tj. > 10% w drzewostanie, na co najmniej 85% stanowisk, na pozostałych 15% utrzymanie stanu niezadawalającego (U1), tj. <10% w drzewostanie; 6) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki obce geograficznie w drzewostanie”, tj. <1% i nie odnawiające się, na

		<p>co najmniej 90% stanowisk; na pozostałych 10% utrzymanie stanu niezadawalającego (U1), tj. <10% i nie odnawiające się;</p> <p>7) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „martwe drewno leżące lub stojące > 3 m długości i >50 cm grubości”, tj. 3-5 szt./ha na co najmniej 3 stanowiskach, na pozostałych 20 stanowiskach utrzymanie złego stanu (U2), tj. <3szt./ha;</p> <p>8) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „zniszczenia runa i gleby związane z pozyskiwaniem drewna”, tj. brak.</p>
10.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Weryfikacja występowania siedliska przyrodniczego w obszarze.
11.	91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne	<p>1) Utrzymanie powierzchni 6,54 ha;</p> <p>2) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki charakterystyczne”, tj. obecnych >60% listy gatunków charakterystycznych;</p> <p>3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki dominujące”, tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki, które dominują w naturalnym zbiorowisku roślinnym, a stosunki ilościowe ich dominacji są naturalne;</p> <p>4) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „inwazyjne gatunki obce w runie”, tj. brak;</p> <p>5) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych”, tj. brak;</p> <p>6) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „uwodnienie”, tj. właściwe „bagienne” uwodnienie;</p> <p>7) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki obce geograficznie w drzewostanie”, tj. <1% i nie odnawiające się;</p> <p>8) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „gatunki obce ekologicznie w drzewostanie”, tj. < 30%;</p> <p>9) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „naturalne odnowienie drzewostanu”, tj. obfite.</p>

12.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>), olsy źródłiskowe	<ol style="list-style-type: none"> 1) Utrzymanie powierzchni 15,82 ha; 2) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki charakterystyczne”, tj. kombinacja florystyczna typowa dla łągu co najmniej na 50% stanowisk, na pozostałych 50% utrzymanie oceny niezadowolającej (U1), tj. kombinacja florystyczna zubożona, lecz oparta na gatunkach typowych dla łągu; 3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki dominujące”, tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są naturalne stosunki ilościowe (nie ma dominacji facjalnej) co najmniej na 90 % stanowisk, na pozostałych utrzymanie oceny niezadowolającej (U1), tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe; 4) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki obce geograficznie w drzewostanie”, tj. < 1 % i nie odnawiające się; 5) utrzymanie niezadowolającego stanu (U1) wskaźnika „inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie”, tj. więcej niż 1 gatunek lub nawet 1 gatunek jeżeli liczny; 6) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości”, tj. > 5 szt./ha przynajmniej na 25% stanowisk, na pozostałych stanowiskach poprawa do stanu właściwego (FV); 7) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „reżim wodny (rytm zalewów)”, tj. dynamika zalewów i przewodnienie podłoża normalne z punktu widzenia odpowiedniego ekosystemu/zbiorowiska roślinnego co najmniej na 75 % stanowisk, na pozostałych 25 % stanowisk utrzymanie oceny niezadowolającej (U1), tj. dynamika zalewów i przewodnienie podłoża obniżone w stosunku do normalnego; 8) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie”, tj. nie bardzo silnie ekspansywne.
13.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Weryfikacja występowania siedliska przyrodniczego w obszarze.
14.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Utrzymanie minimum 90 osobników; 2) utrzymanie liczebności na właściwym poziomie (FV), tj. >50 osobników i nie mniejsza niż 75 % liczebności w poprzednim okresie monitoringowym; 3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „ocienienie”, tj. spośród warstw a i c tylko jedna >50% (ale nie więcej niż 60% w przypadku warstwy a i 80 % w przypadku warstwy c oraz warstwy b <15%); 4) zachowanie naturalnych procesów pozwalających utrzymać ocenę wskaźnika „wysokość runi lub runa” na właściwym poziomie (FV), tj. wysokość runi/runa <25 cm; 5) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „powierzchnia potencjalnego siedliska”, tj. >0,05 ha i nie zmniejsza się; 6) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki ekspansywne”, tj. gatunki ekspansywne pokrywają <10% powierzchni; 7) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „gatunki obce inwazyjne”, tj. brak w obrębie stanowiska i w bezpośrednim sąsiedztwie;

		<p>8) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „zwarcie drzew i krzewów”, tj. suma zwarć warstw a i b wynosi <60%;</p> <p>9) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „miejsca do kiełkowania” przy zachowaniu naturalnych procesów, tj. >5 % powierzchni.</p>
15.	1032 Skójka gruboskorupowa <i>Unio crassus</i>	<p>1) Utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „liczebność”, tj. >10 os./1 m biegu rzeki na 4 z 14 stanowisk;</p> <p>2) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „struktura wiekowa”, tj. obecne osobniki w wieku przedrodzicznym (które mają najwyżej 3 lata), co świadczy o tym, że populacja rozradza się na 15 % stanowisk;</p> <p>3) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „struktura wielkości ciała”, tj. brak osobników z jednej lub dwu klas długości muszli na 30 % stanowisk;</p> <p>4) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „obecność antropogenicznych zmian w budowie koryta”, tj. koryto rzeki naturalne (brak widocznych cech regulacji itp.) na 80 % stanowisk;</p> <p>5) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „obecność punktowych źródeł zanieczyszczeń”, tj. nie stwierdzono punktowych źródeł zanieczyszczeń, na 85% stanowisk;</p> <p>6) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „wskaźnik optymalnego siedliska”, tj. 5 lub więcej ocen A i żadnej oceny C wskaźników pomocniczych (szczegóły w metodyce), na 50% stanowisk.</p>
16.	1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	<p>1) Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie właściwym (FV);</p> <p>2) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „klasa czystości wody”, tj. klasa IV.</p>
17.	1096 Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>	<p>1) Utrzymanie obecności gatunku co najmniej na 1 stanowisku;</p> <p>2) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „jakość hydromorfologiczna”, tj. średnia arytmetyczna z ocen 6 elementów hydromorfologicznych wynosi 2,6 - 3,4;</p> <p>3) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „występowanie niezbędnych mikrosiedlisk”, tj. sporadyczne występowanie jednego mikrosiedliska i liczne drugiego.</p>
18.	1134 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	<p>1) Utrzymanie obecności gatunku co najmniej na 2 stanowiskach;</p> <p>2) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „jakość hydromorfologiczna”, tj. 2,6-3,4 (wartość średniej arytmetycznej z ocen 6 elementów hydromorfologicznych);</p> <p>3) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „stopień porośnięcia linii brzegowej przez roślinność”, tj. > 50 %;</p> <p>4) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „względna liczebność małży skójkowatych”, tj. 0,01-0,1 os./m².</p>
19.	1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	<p>1) Utrzymanie obecności gatunku na co najmniej 3 stanowiskach;</p> <p>2) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „jakość hydromorfologiczna”, tj. 2,6-3,4 (wartość średniej arytmetycznej ocen 6 elementów hydromorfologicznych).</p>
20.	1163 Głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i>	<p>1) Utrzymanie występowania gatunku co najmniej na 60% stanowisk;</p> <p>2) utrzymanie wskaźników populacyjnych w stanie właściwym (FV), tj:</p> <p>a) „względna liczebność” >0,01;</p> <p>b) „struktura wiekowa” – obecne wszystkie klasy wieku 1+2>50%;</p> <p>c) „udział gatunku w zespole ryb i minogów” >10%;</p>

		<p>3) utrzymanie niezadawalającego stanu (U1) wskaźnika „jakość hydromorfologiczna”, tj. 2,6-3,4 (wartość średniej arytmetycznej ocen 6 elementów hydromorfologicznych);</p> <p>4) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „klasa jakości wody”, tj. I-III;</p> <p>5) utrzymanie właściwego stanu (FV) wskaźnika „mozaika mikrosiedlisk”, tj. liczne występowanie trzech elementów struktury dna.</p>
21.	1138 Brzanka <i>Barbus meridionalis</i> (<i>B. peloponnesius</i>)	Weryfikacja występowania gatunku w obszarze.

Uzasadnienie

Regionalny dyrektor ochrony środowiska zgodnie z delegacją ustawową zawartą w treści art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916) ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. W tej sytuacji posiada również kompetencje do zmiany przedmiotowego aktu prawnego.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2014 poz. 1919). Powyższy plan zadań ochronnych został zmieniony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 13 czerwca 2016 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2016 poz. 2166).

Zgodnie z powyższym planem zadań ochronnych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku (zwany dalej: RDOŚ w Gdańsku) zrealizował m.in. następujące zadania związane z uzupełnieniem stanu wiedzy:

- 1) Ekspertyza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o występowaniu i stanie ochrony siedlisk przyrodniczych 3150, 6410, 6430, 6510, 7230, 9170, 91F0 w obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 (Szmalec i in. 2021);
- 2) wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o wybranych przedmiotach ochrony w obszarach Natura 2000: Sandr Wdy PLH040017, Ostoja Iławska PLH280053, Dolina Wierzycy PLH220094, w ramach projektu POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych (tzw. Bank Danych)”. Zadanie nr 6 –skójką gruboskorupowa w Dolinie Wierzycy (Urbańska 2019);
- 3) wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o wybranych przedmiotach ochrony w obszarach Natura 2000: Sandr Wdy PLH040017, Ostoja Iławska PLH280053, Dolina Wierzycy PLH220094, w ramach projektu POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych (tzw. Bank Danych)” w zakresie zadania nr 5 – brzanka w Dolinie Wierzycy (Raczyński 2019).

Po przeanalizowaniu zgromadzonych, bardziej aktualnych danych, uszczegółowiono uprzednio określone cele działań ochronnych uwzględniając wyniki przeprowadzonych badań, o których mowa powyżej. Ponadto zmiana polegająca na doprecyzowaniu celów działań ochronnych wynika z zarzutów formalnych Komisji Europejskiej z dnia 9 czerwca 2021 r., zn. INFR(2021)2025 C(2021)2179, w sprawie obowiązku ustalenia precyzyjnych celów ochrony dla każdego obszaru Natura 2000.

Zgodnie z ww. stanowiskiem Komisji Europejskiej funkcja celów ochrony polega na określeniu, jaki stan gatunków i typów siedlisk na danym obszarze należy osiągnąć, tak aby obszar ten mógł przyczynić się do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest właściwy stan ochrony tych gatunków i typów siedlisk (art. 2 ust. 2 dyrektywy siedliskowej) na poziomie krajowym, biogeograficznym lub europejskim. Zgodnie z wykładnią przedstawioną przez Komisję Europejską aby spełnić tę funkcję, cele ochrony muszą być:

- 1) indywidualnie określone dla danego obszaru, tj. ustalone na poziomie obszaru;
- 2) kompleksowe, tj. obejmujące wszystkie gatunki i typy siedlisk będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty na mocy dyrektywy siedliskowej, które występują w obszarze Natura 2000;

- 3) indywidualnie określone dla przedmiotu ochrony, tj. jasno wskazywać konkretny typ siedliska lub gatunek na danym obszarze;
- 4) indywidualnie określone pod kątem pożądanego stanu ochrony, tj. wyraźnie określające stan, jaki typ siedliska i gatunek na danym obszarze mają osiągnąć; pożądany stan musi być:
 - a) ilościowy i mierzalny (cele ilościowe, które mogą być uzupełnione celami jakościowymi, takimi jak opis właściwego stanu siedliska lub struktury populacji), jak również raportowalny (umożliwiający monitorowanie);
 - b) realistyczny (uwzględniający rozsądne ramy czasowe i nakłady), spójny (umożliwiający zastosowanie takich samych atrybutów i wskaźników dla przedmiotów ochrony w różnych obszarach);
 - c) kompleksowy (atrybuty i cele powinny obejmować specyfikę danego przedmiotu ochrony i umożliwiać opisanie jego stanu ochrony jako właściwy lub niewłaściwy);
 - d) precyzyjne w odniesieniu do „utrzymania” lub „odtworzenia” stanu ochrony przedmiotu ochrony (odpowiedni poziom ambicji określający niezbędne środki ochrony);
 - e) odpowiadać ekologicznym wymaganiom dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I i gatunków wymienionych w załączniku II występujących na tych obszarach;
 - f) odzwierciedlać znaczenie obszaru dla zachowania lub odtworzenia, we właściwym stanie ochrony, typów siedlisk i gatunków.

Zatem, szczegółowe cele działań ochronnych określono na poziomie wskaźników stanu ochrony odpowiadających poszczególnym parametrom stanu ochrony w ten sposób, żeby były określone docelowe, wynikające z metodyki PMŚ GIOŚ, konkretne miary wskaźników.

Cele uszczegółowiono na podstawie Ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o występowaniu i stanie ochrony siedlisk przyrodniczych 3150, 6410, 6430, 6510, 7230, 9170, 91F0 w obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 (Szmalec i in. 2021), Ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o wybranych przedmiotach ochrony w obszarach Natura 2000: Sandr Wdy PLH040017, Ostoja Iławska PLH280053, Dolina Wierzycy PLH220094, w ramach projektu POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych (tzw. Bank Danych)”. Zadanie nr 6 – skójką gruboskorupowa w Dolinie Wierzycy (Urbańska 2019), Ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o wybranych przedmiotach ochrony w obszarach Natura 2000: Sandr Wdy PLH040017, Ostoja Iławska PLH280053, Dolina Wierzycy PLH220094, w ramach projektu POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych (tzw. Bank Danych)” w zakresie zadania nr 5 – brzanka w Dolinie Wierzycy (Raczyński 2019), Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in 2013), Raportu z prac terenowych prowadzonych dla potrzeb weryfikacji siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin na obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy (Chachulski i in. 2013), Zestawienia wyników prac terenowych prowadzonych dla potrzeb gatunków zwierząt na obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy (Gawroński 2013), materiałów niepublikowanych RDOŚ w Gdańsku, SDF dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 (wrzesień 2021), metodyki dla siedliska 3160 (2012), 3260 (2012), 6410 (2012), 6430 (2012), 7140 (2012), 7230 (2012), 9160 (2012), 91D0 (2010 ze zmianami z 2015), 91E0 (2010 ze zmianami z 2015), metodyki dla gatunku leniec bezpodkwiatkowy (2012 ze zmianami z 2015), skójką gruboskorupowa (2010 ze zmianami z 2015), trzepla zielona (2010), minóg strumieniowy (2012), różanka (2012), koza (2012), głowacz białopłetwy (2012).

W trakcie prac uzupełniających stan wiedzy (Szmalec i in 2021) nie potwierdzono występowania siedliska przyrodniczego 3150 (starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*). W trakcie poszukiwań płatów potencjalnych siedlisk przyrodniczych w roku 2020 stwierdzono występowanie niewielkiego zbiornika wodnego w bliskim sąsiedztwie rzeki, mogącym potencjalnie być starorzeczem (PLH220094_BS_26). Weryfikacja w roku 2021 wykazała, że w zbiorniku tym brak jest typowej dla siedliska roślinności wodnej ze związku *Nympheion* lub *Potamion*. Roślinność brzeżną (brzegi uregulowane) stanowi wilgotna, silnie zmeliorowana łąka ze związku *Calthion*. (Szmalec i in. 2021). Jak wynika z przeprowadzonej inwentaryzacji starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* na terenie Doliny Wierzycy nie występują. Należy podjąć kroki zmierzające do wykreślenia siedliska z listy przedmiotów ochrony w obszarze. Standardowy Formularz Danych wymaga zmiany w tym zakresie. Również Rozporządzenie Ministra Środowiska i Klimatu z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1378) wymaga aktualizacji. W związku z tym, iż procedura zmiany rozporządzenia jest długotrwała, a zmianie ulega wyłącznie załącznik opisujący cele działań ochronnych, na potrzeby niniejszego projektu przyjęto cel polegający na weryfikacji rozmieszczenia siedliska w obszarze.

Cele dla siedliska 3160 (naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne) opracowano na podstawie Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013) i Raportu z prac terenowych prowadzonych dla potrzeb weryfikacji siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin na obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy (Chachulski i in. 2013). Przyjęto powierzchnię 2,07 ha (zgodnie z SDF, aktualizacja marzec 2022). Założono utrzymanie ocen wskaźników ocenionych jako właściwe (FV). Nie waloryzowano wskaźników kardynalnych jakimi są także „konduktywność” i „HDI” z uwagi na brak danych. Uzupełnienie celów w tym zakresie zaplanowano w ramach prac nad aktualizacją PZO.

Cele dla siedliska 3260 (nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*) opracowano na podstawie Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013) i Raportu z prac terenowych prowadzonych dla potrzeb weryfikacji siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin na obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy (Chachulski i in. 2013). Przyjęto powierzchnię 29,35 ha (zgodnie z SDF, aktualizacja marzec 2022). Założono utrzymanie wszystkich właściwych (FV) ocen wskaźników. Nie planuje się poprawy wskaźników ocenionych jako niezadowolające (U1), ponieważ na terenie zlewni Wierzycy znajdują się zabudowania miejskie oraz tereny zagospodarowane rolniczo co powoduje zanieczyszczenie rzeki ściekami komunalnymi, nawozami i herbicydami. W obrębie siedliska znajduje się zbiornik zaporowy co prowadzi do zachwiania poziomu CO₂ oraz temperatury. Ponadto, działania zaplanowane w PZO służą utrzymaniu stanu obecnego.

Dla siedliska 6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) przyjęto utrzymanie 0,35 ha powierzchni siedliska. Powierzchnię przyjęto zgodnie z przeprowadzoną w 2021 r. inwentaryzacją (Szmalec i in 2021), która wykazała zaledwie 1 płat zmienne-wilgotnych łąk trzęślicowych w opisywanym obszarze. W SDF (aktualizacja marzec 2022) powierzchnia siedliska wynosi 0,01 ha. SDF wymaga aktualizacji w tym zakresie. Aktualizacji tej planuje się dokonać w ramach prac nad kolejnym PZO. W 2020 wyznaczono 13 płatów kontrolnych dla siedliska, były to działki lub wydzielania, gdzie odnotowano większą obecność przynajmniej jednego z gatunków charakterystycznych dla siedliska: rdest wężownik (*Polygonum bistorta*), rutewka lśniaca (*Thalictrum lucidum*), sierpik barwierski (*Serratula tinctoria*). Przeprowadzona w roku 2021 weryfikacja stanowisk wytypowanych w roku 2020 nie potwierdziła występowania siedliska przyrodniczego na żadnym z proponowanych płatów. Gatunki charakterystyczne dla związku występują pojedynczo, nie tworzą wspólnych agregacji, które można by określić zespołem. Większość działek/płatów jest intensywnie wykaszana, przynajmniej 2 razy w sezonie wegetacyjnym. W trakcie prac terenowych w roku 2021 natrafiono na płat/działkę, gdzie wspólnie występują trzy gatunki charakterystyczne; wspomniane powyżej rdest wężownik (*Polygonum bistorta*), rutewka lśniaca (*Thalictrum lucidum*) oraz przetacznik długolistny (*Veronica longifolia*). Jest to płat otoczony głębszym rowem melioracyjnym z wodą ruchomą (w rodzaju dawnej młynówki). Część działek okolicznego terenu porasta trzcina, część jest zabagnionych. Opisywany płat, który zdecydowano się zakwalifikować jako siedlisko 6410 oceniony

został na U2. Łąki zmiennowilgotne mogłyby mieć miejscami szansę na szersze zaistnienie na polderach zalewowych górnej części obszaru zlewni Wierzycy, o czym świadczy wytypowanie aż 13 potencjalnych stanowisk do weryfikacji. Poldery zalewowe są tu szersze, jednak rzeka tej wielkości nie tworzy odpowiednich siedlisk w sensie glebowym i geomorfologicznym dla siedliska 6410, co najwyżej mogą tu wystąpić formy kadłubowe i zubożałe florystycznie. W projekcie zmiany PZO odniesiono się wyłącznie do wskaźników kardynalnych. Nie zaplanowano poprawy wskaźnika ocenionego jako złego (U2) tj. „gatunki typowe (charakterystyczne i wyróżniające dla związku *Molinion*)”, ponieważ zgodnie z ekspertyzą z 2021 r. w perspektywie ochrony upatruje się jedynie utrzymanie obecnej bioróżnorodności, ponadto w ramach obowiązującego PZO nie przewiduje się działań ochronnych dedykowanych siedlisku 6410.

Dla siedliska 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) przyjęto utrzymanie powierzchni 0,83 ha (zgodnie z najnowszymi posiadanymi danymi – Szmalec i in. 2021). W SDF (aktualizacja marzec 2022) powierzchnia siedliska wynosi 0,01 ha. SDF wymaga aktualizacji w tym zakresie. Aktualizacji tej planuje się dokonać w ramach prac nad kolejnym PZO. W ramach przeprowadzonej inwentaryzacji potwierdzono występowanie 5 płatów siedliska 6430, których cechą wspólną jest obecność gatunków nitrofilnych: pokrzywy (*Urtica dioica*), bylin pnących: przytuli czepnej (*Galium aparine*), kielisznika zaroślowego (*Calystegia sepium*), trędownika skrzydłatego (*Scrophularia alata*). Określenie stanu zachowania siedliska na stanowisku w przypadku zbiorowisk efemerycznych jest problematyczne. Często są to asocjacje występujące przez krótki czas, uzależnione od działalności rzeki. Szybko ulegają destrukcji lub pojawiają się w innych miejscach. W 2012 roku siedlisko 6430 zinwentaryzowano na 5 stanowiskach w okolicach miejscowości Bożepole Szlacheckie, Koźmin, Pogódki oraz Jaroszewy na łącznej powierzchni 0,83 ha. Są to welonowe, niżowe zbiorowiska nadrzeczne w różnym stadium i formie sukcesji od łopuszyn nadrzecznych (zespół *Petasitetum hybridii*), poprzez mozgowiska (*Phalaridetum arundinaceae*), wysokie turzycowiska (*Magnocaricion*) i zbiorowiska zaburzone z diasporami segetalnymi (poziwnik dwudzielny *Galeopsis bifida*, perz właściwy *Agropyron repens*) po masowe gatunki nitrofilne (pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*) i pnącza ziołoroślowe (kielisznik zaroślowy *Calystegia sepium*, przytulia czepna *Galium aparine*, jeżyna popielica *Rubus caesius*). Przyjęto utrzymanie wskaźnika kardynalnego „gatunki charakterystyczne” we właściwym (FV) poziomie na co najmniej 60% stanowisk. Podkreślić należy jednak, iż jest to siedlisko efemeryczne. Zatem zarówno skład gatunkowy oraz jego powierzchnia mogą się zmienić. Najważniejszym czynnikiem określającym perspektywę zachowania siedliska jako właściwe (FV) jest brak regulacji naturalnego cieku. Przy obecnym stanie zagospodarowania doliny rzecznej (brak regulacji, prostowania i umacniania brzegów koryta) siedlisko nie jest zagrożone. Założono utrzymanie właściwych (FV) ocen wskaźników: „obce gatunki inwazyjne” oraz „naturalność koryta rzecznej (brak regulacji)”. W zakresie pozostałych wskaźników nie określano celów m.in. z uwagi na brak zaplanowanych działań ochronnych w obowiązującym pzo.

W obszarze nie występuje siedlisko 6510. Przeprowadzone prace inwentaryzacyjne w 2021 r. (Szmalec i in. 2021) na terenie całego obszaru, we wszystkich potencjalnych miejscach występowania siedliska 6510 wykazały, że w zdecydowanej większości są to łąki wilgotne ze związku *Calthion*, rzadziej *Filipendulion*. Są one intensywnie użytkowane kośnie (2-3 razy do roku), często nawożone, bardzo często podsiewane gatunkami o wysokiej wartości pastewnej, takimi jak wyczyniec łąkowy (*Alopecurus pratensis*), kupkówka pospolita (*Dactylis glomerata*), kostrzewa łąkowa *Festuca pratensis*), czy też życica wielokwiatowa (*Lolium multiflorum*). Należy podjąć kroki zmierzające do wykreślenia siedliska z listy przedmiotów ochrony w obszarze. Standardowy Formularz Danych wymaga zmiany w tym zakresie. Również Rozporządzenie Ministra Środowiska i Klimatu z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1378) wymaga aktualizacji. W związku z tym, iż procedura zmiany rozporządzenia jest długotrwała, a w niniejszym projekcie zmianie ulega wyłącznie załącznik opisujący cele działań ochronnych, na potrzeby niniejszego projektu przyjęto cel polegający na weryfikacji rozmieszczenia siedliska w obszarze.

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013) i Raport z prac terenowych prowadzonych dla potrzeb

weryfikacji siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin na obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy (Chachulski i in. 2013) wskazują na występowanie 2 płatów siedliska 7140 w obszarze. Prace terenowe pracowników RDOŚ w Gdańsku (2015, 2016) wykazały, że stanowisk wymienionych w PZO nie można zaklasyfikować do siedliska 7140. W 2017 r. w obrębie stanowiska nr 1 siedliska 91D0 stwierdzono powierzchnię 0,28 ha będącą siedliskiem 7140 (materiały niepublikowane RDOŚ Gdańsk; SDF aktualizacja marzec 2022). W Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 13 czerwca 2016 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2016 r., poz. 2166) wśród działań ochronnych dla siedliska 7140 wskazano analizę i weryfikację danych dotyczących siedliska w obszarze wraz z oceną stanu ochrony. Działanie na dzień dzisiejszy zrealizowano częściowo (określono położenie i powierzchnię płatu siedliska – nie dokonano oceny stanu ochrony. W związku z powyższym brak jest dostępnych danych pozwalających na waloryzację wskaźników na potrzeby doprecyzowania celów działań ochronnych. Aktualizacja celów nastąpi w ramach prac nad kolejnym planem zadań ochronnych.

Dla siedliska 7230 przyjęto utrzymanie powierzchni 1,15 ha zgodnie z inwentaryzacją (Szmalec i in. 2021). W SDF (aktualizacja marzec 2022) powierzchnia siedliska wynosi 0,01 ha. SDF wymaga aktualizacji w tym zakresie. Aktualizacji tej planuje się dokonać w ramach prac nad kolejnym PZO. W obszarze występują 2 płaty siedliska, o łącznej powierzchni 1,15 ha. Stan zachowania obu oceniono jako niezadowolający (U1). Jeden z nich o powierzchni 0,90 ha ma właściwe (FV) perspektywy zachowania. Założono utrzymanie obecnego stanu siedliska w obszarze i wszystkich ocen wskaźników, zarówno tych właściwych (FV), jak i niezadowolających (U1) ponieważ w obowiązującym PZO nie zaplanowano działań ochronnych ukierunkowanych na ochronę siedliska.

Dla siedliska 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*) założono utrzymanie 62,37 ha powierzchni (zgodnie z najnowszymi danymi, inwentaryzacja Szmalec i in. 2021). Zgodnie z SDF (aktualizacja marzec 2022) powierzchnia siedliska wynosi 55,1 ha. SDF wymaga aktualizacji w tym zakresie. Aktualizacji tej planuje się dokonać w ramach prac nad kolejnym PZO. Założono utrzymanie właściwych (FV) ocen wskaźników oraz poprawę do stanu właściwego (FV) wskaźników z oceną niezadowolającą (U1). Osiągnięciu celów służą zaplanowane w obowiązującym PZO działania ochronne.

Dla siedliska 91D0 (bory i lasy bagienne) Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne założono utrzymanie powierzchni 6,54 ha (zgodnie z SDF, aktualizacja marzec 2022 r. oraz dokumentacją do PZO; Chachulski i in. 2013). Cele opracowano na podstawie Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013) i Raportu z prac terenowych prowadzonych dla potrzeb weryfikacji siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin na obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy oraz danych Państwowego Monitoringu Środowiska (GIOŚ, 2021). Warstwy GIS pochodzące z dokumentacji do PZO wskazują, iż powierzchnia siedliska wynosi 6,82 ha, jednak ze względu na występowanie w obrębie siedliska 91D0 siedliska 7140 o powierzchni 0,28 ha, co nie ma odzwierciedlenia w warstwach przestrzennych, ostateczną powierzchnię podano jako 6,54 ha, co jest zgodne z obowiązującym Standardowym Formularzem Danych. Przyjęto utrzymanie wszystkich właściwych (FV) ocen wskaźników.

Dla siedliska 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*), olsy źródliskowe przyjęto powierzchnię 15,82 ha. Cele dla siedliska opracowano na podstawie Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013) i Raportu z prac terenowych prowadzonych dla potrzeb weryfikacji siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin na obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy (Chachulski i in. 2013). Założono utrzymanie wszystkich właściwych (FV) ocen wskaźników oraz poprawę do stanu właściwego wskaźników opisujących martwe drewno. Osiągnięciu celów służą zaplanowane w obowiązującym PZO działania ochronne. Jednak osiągnięcie stanu właściwego może wykraczać poza ramy czasowe PZO.

W obszarze nie występuje siedlisko przyrodnicze 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*). W ramach uzupełnienia stanu wiedzy (Szmalec i in. 2021) nie stwierdzono płatów tego siedliska (brak gatunków charakterystycznych dla tego siedliska, w tym o charakterze kontynentalnym). Niemal wszystkie potencjalne płaty siedliska 9170 stanowią siedlisko 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*), zgodnych z aktualnym podziałem regionalnym grądów (Matuszkiewicz J.M. 2001). Należy podjąć kroki zmierzające do wykreślenia siedliska z listy przedmiotów ochrony w obszarze. Standardowy Formularz Danych wymaga zmiany w tym zakresie. Również Rozporządzenie Ministra Środowiska i Klimatu z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1378) wymaga aktualizacji. W związku z tym, iż procedura zmiany rozporządzenia jest długotrwała, a w niniejszym projekcie zmianie ulega wyłącznie załącznik opisujący cele działań ochronnych, na potrzeby niniejszego projektu przyjęto cel polegający na weryfikacji rozmieszczenia siedliska w obszarze.

Zgodnie z inwentaryzacją Szmalec i in. z 2021 r. siedlisko 91F0 nie znajduje się w obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy. Na badanym obszarze nie występują typowe terasy zalewowe z wilgotnymi lasami liściastymi. Licznie występujące strome stoki mają zazwyczaj niewielką wysokość, co ogranicza możliwości wystąpienia spływów powierzchniowych determinujących ewentualne powstanie siedliska łąkowego. Zazwyczaj stoki te porośnięte są grądami subatlantyckimi. W 2020 roku wytypowano tylko 1 płat siedliska 91F0 do weryfikacji (PLH220094_BS_32), jednak przeprowadzona ocena w roku 2021 wykazała, iż jest to silnie zabagniony fragment olsu z dominacją olszy czarnej *Alnus glutinosa* w drzewostanie. W runie dominowały gatunki typowe dla olsu takie jak psianka słodkogórz *Solanum dulcamara*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*, pępawa błotna *Crepis paludosa*. Należy podjąć kroki zmierzające do wykreślenia siedliska z listy przedmiotów ochrony w obszarze. Standardowy Formularz Danych wymaga zmiany w tym zakresie. Również Rozporządzenie Ministra Środowiska i Klimatu z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1378) wymaga aktualizacji. W związku z tym, iż procedura zmiany rozporządzenia jest długotrwała, a w niniejszym projekcie zmianie ulega wyłącznie załącznik opisujący cele działań ochronnych, na potrzeby niniejszego projektu przyjęto cel polegający na weryfikacji rozmieszczenia siedliska w obszarze.

Jedyne stanowisko leńca bezpodkwiatkowego (*Thesium ebracteatum*) zajmuje niewielki obszar i znajduje się na południowym zboczu doliny Wierzycy w miejscu wpadania Wietcisy (prawy dopływ Wierzycy), blisko miejscowości Więckowy. Stanowisko stanowi płat murawy kserotermicznej. Populacja występuje w stanie wegetatywnym, z czego około 50 osobników jest w stanie generatywnym. Liczebność w SDF (marzec 2022) wynosi minimum 90 osobników. Cele opracowano na podstawie Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013). Osiągnięciu celów służą zaplanowane w obowiązującym PZO działania ochronne.

Skójką gruboskorupowa (*Unio crassus*) została stwierdzona na 14 stanowiskach z 40 badanych, w tym na 4 wskaźnik „liczebność” osiągnął właściwy stan (FV) tj. >10 osobników na transekt (1 m biegu rzeki) (Urbańska 2019). Stwierdzenie obecności skójki gruboskorupowej na 14 stanowiskach i znajdowanie wśród nich osobników w różnym wieku oraz osobników z najniższej klasy wieku i wielkości świadczy, że gatunek ten w rzece znajduje dogodne warunki do rozmnażania. Nieodnalezienie skójki gruboskorupowej we wszystkich próbach nie świadczy o jej nieobecności na monitorowanych odcinkach rzeki. Nierównomierne rozmieszczenie *U. crassus* jest bowiem typowe dla tego gatunku, który często występuje w koloniach (ławicach) i uzależnione jest głównie od cech fizykochemicznych siedliska, często w wąskiej strefie o odpowiadających cechach mikrosiedliskowych. W takiej sytuacji transekt poprzeczny nie zawsze daje pełną informację o gatunku na stanowisku. Dlatego ważnym rezultatem jest stwierdzenie obecności nawet pojedynczych okazów, ale na całej długości badanego odcinka Wierzycy znajdującego się w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy. Rezultat ten świadczy, że skójką występuje w zróżnicowanej liczebności na całym obszarze. Należy jednak podkreślić, że zarówno niestwierdzenie małży jak i obecność zaledwie kilku osobników nie wykluczają ich obecności na całym odcinku rzeki przynależnym do stanowiska.. Gatunek ten wymaga czystych, dobrze natlenionych wód. Wierzyca jest

ciekiem dość silnie zanieczyszczonym, co może być powodem niskiej liczebności tego gatunku. Stwierdzone stanowiska są oddalone od siebie, zlewnia jest zasiedlona nierównomiernie ("wyspowo"), co najprawdopodobniej wynika z zanieczyszczenia wody. Ze względu na pogarszające się parametry wody perspektywy ochrony nie są dobre. Nie podjęto do tej pory działań ochrony czynnej tego gatunku. W związku z tym, iż w niniejszym projekcie zmianie ulega wyłącznie załącznik opisujący cele działań ochronnych, na potrzeby niniejszego projektu przyjęto cele polegające na utrzymaniu obecnych ocen wskaźników. Przy aktualizacji działań ochronnych dla tego gatunku niezbędne będzie zaktualizowanie celów działań ochronnych. Wskazany jest stały monitoring, działania mające na celu ograniczenie dopływu zanieczyszczeń oraz niedoprowadzanie do przebudowy koryta.

Dla trzepli zielonej (*Ophiogomphus cecilia*) w kartach oceny zawartych w Zestawieniu wyników prac terenowych prowadzonych w obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy (Gawroński 2013) nie określono parametrów populacyjnych (liczebność, zagęszczenie, rozkład) ze względu na brak wyczerpujących danych. Gatunek nie był badany szczegółowo (zgodnie z metodyką). Gatunek został wykazany z pojedynczych imago i licznych egzuwiów. Oceniono wyłącznie parametry siedliskowe (siedlisko potencjalne, siedlisko zasiedlone, klasa czystości wody, naturalność koryta) jednak ze względu na ww. zapis o niestosowaniu metodyki nie uwzględniono tych ocen przy tworzeniu celów działań ochronnych. Cele opracowano na podstawie oceny zawartej w Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013). Trzepla zielona jest gatunkiem dość odpornym na zanieczyszczenia wody. Nie stwierdzono żadnych zagrożeń dla gatunku zarówno istniejących, jak i potencjalnych. Gatunek nie wymaga działań ochronnych. Na stanowiskach koło Jaroszewy i w Bączku (stanowiska 3 i 7) bez specjalnych poszukiwań zanotowano występowanie pojedynczych imago i licznych egzuwiów na drzewach i przybrzeżnej roślinności zielnej. Gatunek mało wymagający pod względem siedliskowym (występuje zarówno w dużych rzekach jak i niekiedy śródpolnych rowach) i dość odporny na zanieczyszczenia wody. Nie są prowadzone żadne działania ochrony czynnej, jednak gatunek ten takowych nie wymaga. Perspektywy ochrony pomyślne z wyżej wymienionych względów.

W ramach uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie przedmiotu ochrony – brzanki (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)), stwierdzono występowanie minoga strumieniowego (*Lampetra planeri*) na jednym stanowisku. Siedliska minoga strumieniowego (*Lampetra planeri*) w obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy są zachowane źle, choć cieki na wielu odcinkach mają charakter dość naturalny (meandrujące koryta, zróżnicowane dno) to woda przynajmniej okresowo jest silnie zanieczyszczona (zrzuty wody ze stawów, spływy z pól, niewydolne oczyszczalnie ścieków (np. oczyszczalnia "Stara Kiszewa"). Bardzo ważnym zniekształceniem jest obecność przegród na Wierzycy.

W związku z rozbieżnościami wskaźników w kartach oceny w Zestawieniu wyników prac terenowych prowadzonych dla potrzeb gatunków zwierząt na obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy (Gawroński 2013) i w Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013) cele dla różanki (*Rhodeus sericeus amarus*) opracowano łącząc informacje zawarte w obu publikacjach. Podczas inwentaryzacji do PZO stwierdzono gatunek na 4 stanowiskach. Podczas prac inwentaryzacyjnych mających na celu uzupełnienie stanu wiedzy na temat występowania brzanki (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)) w obszarze odłowiono łącznie 5 osobników różanki (*Rhodeus sericeus amarus*) na dwóch stanowiskach (Raczyński 2019).

W ramach uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie przedmiotu ochrony – brzanki (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)) stwierdzono łącznie 6 osobników kozy (*Cobitis taenia*) na 3 stanowiskach (Raczyński 2019). W przypadku kozy (*Cobitis taenia*) nie przełowiono wielu fragmentów obszaru preferowanych przez ten gatunek, ze względu na badania ukierunkowane na uzupełnienie stanu wiedzy na temat brzanki (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)). Cele opracowano na podstawie oceny zawartej w Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013).

Dane dotyczące stanu populacji głowacza białopłetwego (*Cottus gobio*) zebrano przy okazji badań ukierunkowanych na ocenę stanu populacji brzanki (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)). Łącznie

odłowiono 662 ryb różnych gatunków, z czego 49 osobników głowacza białopłetwego (*Cottus gobio*) co stanowi około 7,4% udziału w całkowitej liczbie odłowionych ryb. Gatunek stwierdzono na 6 z 9 stanowisk. (Raczyński 2019). Cele opracowano na podstawie oceny zawartej w Dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim (Cichocki i in. 2013) oraz raportu z Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ GIOŚ 2015).

Na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 odłowionych zostało 662 osobników ryb i minogów należących do 17 gatunków, jednak brak było osobników brzanki (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)) (Raczyński 2019). W Wierzycy brzanka (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)) została stwierdzona jeden raz w 1997 r. na stanowisku 3 (Radtko i Grochowski 1999). W ramach monitoringu lipienia (*Thymallus thymallus*), kozy (*Cobitis taenia*), brzany (*Barbus barbus*) i głowacza białopłetwego (*Cottus gobio*) realizowanego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ GIOŚ 2015) pojawia się informacja, iż na badanych stanowiskach występuje także brzanka (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)). Brak jednak szczegółowych informacji dotyczących zasobów populacji oraz jej stanu ochrony. Z kolei badania przeprowadzone w ramach PZO (Cichocki i in. 2013) nie potwierdziły występowania gatunku. Od czasu jej złowienia w 1997 r. brzanka (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)) w Wierzycy jest podawana jako najbardziej na północ wysunięte stanowisko tego gatunku w Polsce. Brzanka (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)) jest gatunkiem karpackim, a zakres wysokości n.p.m. na jakich występuje jest między 200 - 600 m n.p.m. (Amirowicz 2012). Badany teren znajduje się na wysokości około 100 m n.p.m. Biorąc pod uwagę iż brzanka (*Barbus meridionalis* (*B. peloponnesius*)) została stwierdzona tylko raz i to w ilości mniejszej niż 5 osobników należy założyć, że populacja jest bardzo mała lub już wymarła. Należy podjąć kroki zmierzające do zmiany statusu przedmiotu ochrony w obszarze. Propozycja zmiany reprezentatywności na nieznaczącą (D). Standardowy Formularz Danych wymaga zmiany w tym zakresie. Również Rozporządzenie Ministra Środowiska i Klimatu z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1378) wymaga aktualizacji. W związku z tym, iż procedura zmiany rozporządzenia jest długotrwała, a w niniejszym projekcie zmianie ulega załącznik opisujący cele działań ochronnych, na potrzeby niniejszego projektu przyjęto cel polegający na weryfikacji występowania gatunku w obszarze.

Po opracowaniu wyżej opisanych zmian zapisów w obowiązującym PZO, zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zapewniono możliwość udziału osobom zainteresowanym i działającym w obrębie siedlisk w pracach nad tworzeniem projektu zmiany PZO. Niemniej jednak mając na uwadze zdrowie i bezpieczeństwo uczestników zrezygnowano ze spotkań stacjonarnych z Zespołem Lokalnej Współpracy, na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (...) (Dz. U. z 2020 r., poz. 1842 ze zm.). Projekt zmiany zarządzenia wysłano do Zespołu Lokalnej Współpracy elektronicznie. W ramach współpracy czynny udział wzięli: Nadleśnictwo Kaliska i Nadleśnictwo Starogard.

Projekt zarządzenia został zaopiniowany przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zgłoszone uwagi zostały uwzględnione w treści projektu.

Projekt zmiany zarządzenia udostępniono publicznie, zgodnie z art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029), dalej ustawa OoŚ. Udział społeczny został zagwarantowany poprzez ogłoszenie informacji o możliwości zapoznania z projektem zmiany PZO oraz o możliwości składania uwag i wniosków do planu. Informacje powyższe zostały zamieszczone w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku nr RDOŚ-Gd-WOC.6320..... z dnia r. na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku, na stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku, w prasie (..... z dnia

Ponadto, zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029) projekt planu zadań ochronnych zamieszczono w publicznie dostępnym wykazie danych ekoportal.gov.pl (pod numerem karty.....)

Projekt zarządzenia został uzgodniony, w trybie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135) z Wojewodą Pomorskim, pismem nr z dnia